

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

УДК 130.2.-316.32

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.56.1>

СОЦІАЛЬНО-ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР «НЕО-КОМУНІКАЦІЙ» В СУЧАСНОСТІ: КОМУНІКАЦІЯ «КОНВЕНЦІОНАЛЬНИХ СУБКУЛЬТУР»

Віктор Ворніков

*Державний університет інтелектуальних технологій та зв'язку
кафедра соціально-гуманітарних наук,
вул. Ковальська, 1, 65023, м. Одеса, Україна*

В статті обумовлюється, що розуміння нового рівня конвенціональних засад не було відтворено, а тому є потреба в створенні концепції-переходу до смислового наповнення змісту «конвенціональні субкультури» із поєднанням семіотичного рівня уявлень та певні грані проявлення-вимірності в соціокультурному просторі на основі синтетичної моделі. В контексті перманентного проявлення «Конвенціональних субкультур» в міжособистісних та віртуальних взаємовідносинах як ствердження простору соціально-віртуальної «нео-комунікації» виникає необхідність досліджень із поєднанням семіотичного рівня уявлень про Знакову природу та певні проявлення комунікації, нових конвенціональних діяльнісних принципів. Дослідження підтвердило позицію, що на засадах ствердження простору соціально-віртуальної «нео-комунікації» із основною структурною одиницею – «Інформація-Знак», комунікативність такої дії відтворюється у комунікативній же поведінці. Наголошено, що на основі синтетичної моделі як концептуальної моделі-методу, виявляється практичний соціальний простір міжособистісної та віртуальної комунікації. Проводиться концептуальна ідея, що існує необхідність продовження дослідження принципів сучасної міжкультурної комунікації у просторі різних культур, а сутність поняття «Конвенціональні субкультури» є похідним розумінням на сучасне уявлення про чинники комунікації у світових інформаційно-віртуальних реаліях – «Інформаційному суспільстві» та запропоновано концептуальне положення, що хоча існують різні підходи до соціально-комунікаційних технологій, але поєднання міжособистісного та віртуального спілкування може слугувати проєктивну моделлю для пошуку компромісу і до наступного кроку – до утворення конвенції.

Ключові слова: субкультура, інформація, комунікація, міжособистісна та віртуальна комунікація, «нео-комунікації», знак, конвенціональність.

Актуальність постановки проблеми. Соціально-інформаційний простір взаємовідношень в сучасності ґрунтується вже, в більшій мірі, на засадах установлення принципів «нео-комунікації», а задіяні «різновекторні» процеси різних субкультур – традиційної та віртуальної комунікації, які одночасно призводять до виникнення проблеми уявлення про самі основи традиційної комунікації, повинні в совокупності, як певному синтезі, стати підґрунтям до утворення певного результату-досягнення конвенціонального взаємопорозуміння. Нове ж розуміння особливостей даної конвенціональної комунікації по суті повністю ще не розкрито у ступені смислового наповнення самого визначення та положення, а тому є необхідність на основі поєднання уявлення про соціокультурний простір як «Текст» семіотичного рівня інформаційної комунікації (утворення, проявлення та процесу) та на основі синтетичної моделі «конвенціональних субкультур» – міжособистісної та віртуальної комунікації, внести доповнення до принципів взаємовідносин та проявлення форм конвенціональної комунікації в сучасному соціокультурному просторі.

Достатньо очевидно, що, незважаючи на існуюче положення про певну комунікативну «процесуальну» різницю між міжособистісною та віртуальною комунікацією, залишається актуальним для дослідження її подання та розуміння на рівні образу-конструкту як інформаційного результату, що можливо на основі уявлення про «синтетичну модель соціокультурного взаємовідношення» на основі сучасних принципів соціальної конвенціональності.

Ступінь розробленості проблеми. Основні ідеї досліджень включають традиційні уявлення та положення: про процес переходу «індустріальної цивілізації» в «техносферу соціосфери» (О. Тоффлер) [1]; про образи інформаційного суспільства, які спрогнозовані та стали основою різних теоретичних конструкцій (Дж. Нейсбіт) [2]; із семіотики, де культура є тематично сфокусованою системою знакових форм, базисом для розуміння основних форм людської діяльності та їх взаємовідносин, шр відображається у знаках, що слугують посередниками між цими діями (Ч. Морріс, Р. Барт, Ж. Бодрійяр, Ю. Лотман, У. Еко, М. Фуко); про поєднання соціальних суб'єктів у над-персональні спільноти на певних комунікативних засадах взаємодії та певних взаємовідношень (Г. Блумер, М. Вебер, Й. Гофман, Г. Зіммель, К. Леві-Стросс, Дж. Мід, Дж. Морено, М. Мосс, Э. Мэйо, Т. Парсонс, Н. Смелзер, Ю. Хабермас, Ф. Хайдер, Дж. Хоманс); про конвенціональність основ та принципів комунікації (К. О. Апель, П. Бурдьє, Э. Гідденс, Ю. Хабермас, Р. Харре, М. Аргайл, Э. Гросс, Г. Стоун). В дослідженнях задіяні позиції «традиційно-класичного» рівня: соціальні комунікації створюють «простір» соціального життя, структура якого може бути описана різними метафорами; можливо визначити кожний рівень (існує три рівні) комунікації як комунікації конвенціональних (по сутності умов комунікативних дій в цілому) «субкультур»: Традиційна – безпосередня практика, Інтернет – комунікація, Поєднання – Безпосередня практика і Інтернет – комунікація. Традиційна – безпосередня практика: тенденції етапу історичного процесу із схемою феноменології – перетворення цивілізації в «техносферу соціосфери», а три етапи – «хвилі»: аграрний, індустріальний та пост- або суперіндустріальний, вносять суттєві зміни до простору Культури як конвенціонального – по чинникам та структурі утворення (О. Toffler) [1, с. 275]; положення, що орієнтаційна система культури реалізується завдяки своїм складовим – «культурним стандартам: нормам, оцінкам, переконанням тощо, які поділяються носіями цієї культури і слугують орієнтирами їх поведінки в різних ситуаціях, і в стандартному висловлюванні інформація, необхідна для правильної інтерпретації повідомлення, виражається в максимально вербалізованому вигляді (Л. Муц) [3, с. 219]; Інтернет – комунікація: метафоричні та образно змістовно-структурні принципи Віртуальної комунікації: «стиль спілкування диктує набір певних правил мережного спілкування. Деякі правила чітко прописуються та найчастіше вони позаголосно встановлюються, приймаються та дотримуються певною мережною спільнотою». Усе це приводить до вироблення нових форм і стилів взаємодії та виникнення своєрідного Інтернет-етикету (І. Козинець) [4, с. 71–75]; «для створення комунікативного образу в мережі Інтернет використовуються соціальні технології, що пов'язані з іміджем людини та її ролями в реальному житті» (В. Корабльова) [5, с. 114–120]; безпосередня практика і Інтернет – комунікація: сучасного рівня осмислення соціально-конвенціональної комунікації – «Нео-комунікації» (в нашому дослідженні – поєднання традиційної міжособистісної та віртуальної комунікації) має наступні положення: ствердження простору соціально-віртуальної комунікації навіть без чітких форм усвідомлення та проявлення у взаємовідношеннях; сучасний соціокультурний простір є особливим інформаційно-комунікативним, так як домінуючою є Інформація (Знаки-символи), яка створює і певня умови для практичного відтворення комунікації- безпосередня практика

і Інтернет-комунікація, «знаходиться» в двох рівнях одночасно як поєднання конвенціональної комунікації двох рівнів.

В цілому, можливо виокремити загальне та суттєве, що дослідження включають сучасний соціокультурний рівень уявлень та положень про нову діяльну форму протікання особистісно-віртуальної комунікації: в основному із поглядів слідує, що сучасний соціально-інформаційний простір XXI століття діяльною обумовлюється певними Правилами комунікативної поведінки, а Віртуальна комунікація є Договорами на усіх рівнях; наявні способи соціокультурно-віртуальних взаємовідношень, особистісно-віртуальної комунікації мають Знакову природу із задіянням принципів семіотичних аспектів постмодернізму та постпостмодернізму, положеннями про символізацію і тотальну семіотизацію сучасного соціального простору, що пов'язується із процесами інформаційної глобалізації, де соціальний простір є «інформаційно-штучним» утвореним субкультурним простором – інформаційною системою; нові тенденції сприяли появі нових підходів до визначення «соціальної комунікації», а тому «упорядкувати систему понять можна через досягнення «термінологічної конвенції», тобто домовленості про однозначне вживання термінологічних сполук» (Н. Островська) [6, с. 75]; змістовні характеристики знаково-інформаційного концепту як основного елементу міжособистісної та віртуальної комунікації (теоретичного та практичного рівня конвенціонального відтворення та дії), свідчать про традиційний сенс розуміння комунікації, яка є також «інформаційною комунікацією», переважно на засадах практично-діяльностного способу, а звідси і визначають необхідність доповнення до комунікаційних технологій із розумінням того, що не може бути однієї універсальної, оскільки соціальна комунікаційна технологія має особливі прояви в новому просторовому контексті.

Недостатньо вирішені частини проблеми. В контексті перманентного проявлення «Конвенціональних субкультур» в міжособистісних та віртуальних взаємовідношеннях як ствердження простору соціально-віртуальної «нео-комунікації», а не тільки соціальних форм та структур традиційної комунікації, виникає необхідність в продовженні досліджень – із поєднанням уявлень про створення інформації-повідомлення-пропозиції та певні проявлення сучасної комунікації на основі нових конвенціональних діяльностних принципів як семіотичного рівня Знаку.

Метою дослідження є розгляд положень про основи традиційної комунікації та розкриття уявлення про соціально-інформаційний простір «нео-комунікації» в сучасності. На засадах створення синтетичної моделі як концептуальної моделі-методу із положенням про семіотичний рівень створення та проявлення комунікації як Знаку, виокремити принципи комунікації «Конвенціональних субкультур».

Основний зміст (Методологія дослідження). Для дослідження сучасного соціокультурного простору як особливого інформаційно-комунікативного, простору соціально-віртуальної «нео-комунікації», який, безумовно, ґрунтується на положеннях про «інформаційне суспільство» та його соціокультурний простір в цілому як феномен сучасності), де задіяна Інформація-код (Знак-символ), яка знаходиться одночасно в двох рівнях як «синтетичне» поєднання субкультур: конвенціональних (по сутності умов комунікативних дій в цілому) традиційних та віртуальних засад та принципів взаємовідношень, необхідна особлива методологія (концептуальна матриця-модель), що є об'єднуючою – для «ідеального» простору свідомості особистості та суспільної свідомості та «практичного» – комунікативної поведінки та правил та принципів комунікації – як результату. На основі нашого концептуального уявлення та розуміння, соціальна міжособистісна та віртуальна комунікація даних «Конвенціональних субкультур» ґрунтується на положенні про конвенціональність,

що обумовлюється певними структурними рівнями: Консensusний рівень: феноменологічно-консensusний; нормативно-консensusний. Інтерактивно-договірний рівень: феноменологічно-інтерактивний; діяльнісно-інтерактивний. Семіотично-семантичний рівень: концептуальна модель-пропозиція для продуктивного взаємовідношення включає «певну Діалектику»: «Теоретичні концепти» як пропозиція; «Практично-діяльнісні концепти» як методи до принципів дії; «Теоретичні та практичні концепти» – нео-прото-синтез як проєктивно-продуктивної форми поєднання усіх форм взаємовідношення для досягнення певного рівня консensusу- як конвенціонального Договору – по змістовній його сутності.

На основі створеної синтетичної моделі як концептуальної моделі-методу, визначаємо, що соціально-інформаційний простір сьогодення (в більшій мірі перманентно та проєктивно) є Конвенціональним концептом, який «Ментально-структурований», а потому для виявлення характеристик міжособистісної та віртуальної комунікації застосовуються положення (фактично «Діалектичного рівня»). Концептуальну модель-метод складають: «Теоретичні та Практичні концепти»; «синтез теоретичних та практичних концептів» у просторі «семіотичної та семантичної сфери», яка включає знаки та символи як виражень форм понять, дії, взаємовідносин. Для дослідження визначеного сучасного простору «Конвенціональних субкультур»: стосовно Традиційних засад комунікації та Віртуальних засад комунікації, Семіотика є «базисом для розуміння основних форм людської діяльності та їх взаємовідносин, оскільки вся ця діяльність та відносини відображаються у знаках, що слугують посередниками між цими діями», а потому має значний методологічний потенціал, так як субкультура і є системою знакових форм, рецепція якої здатна вплинути на моделі суб'єктивного досвіду людини, його внутрішню репрезентацію світу, переконання й поведінку.

Основний зміст (Обговорення). Новий, ще по суті не повністю усвідомлений та проявлений феномен, соціальний простір-«Інформаційне суспільство», ґрунтується на засадах ствердження простору соціально-віртуальної «Нео-комунікації» (на основі нашої концепт-моделі, простір соціально-інформаційної «Нео-комунікація» обумовлюється положеннями: суттєвим є Синтез («явного» та «не-явного») ступеня уявлення – впливу віртуальності на традиційні форми комунікації) із основною структурною одиницею – «Інформація-Знак», а комунікативність такої дії відтворюється у комунікативній же поведінці, яка впливає і на уявлення про самі принципи взаємовідношень, і на формування суспільної думки про «якість виконання» правил та принципів комунікації по результатам. В контексті сучасного уявлення про простори міжособистісної та віртуальної комунікації (у «Текстовому» просторі субкультур інформаційно-комунікативного рівня), можливо виокремити: в концепції інформаційного суспільства, як в новому суспільстві, стратегічним ресурсом є інформація (Дж. Нейсбіт); [2, с. 45]; достатньо очевидно проявлена увага до особистості, яка «демонструє» себе (як «модель – матрицю»), а не певні «над – персональні» спільноти; увага до ролі особистості в аспекті особистісної ініціативи та відповідальності у просторі взаємовідношень; в комунікаційному середовищі, «віртуальне середовище нагадує про можливість здійснити «нездійснене», створює особливу форму реалізації цінності свободи, так як існує свобода прийняття або неприйняття тих або інших правил» (Г. Остапенко) [7, с. 113–117].

На наш погляд, суттєвим є звернення до – Традиційних умов комунікації: до концепції О. Тоффлера, який виявляє тенденції формування та розвитку суспільства постіндустріального типу та визначає, що кожний із етапів впливає на культуру суспільства та вносять суттєві зміни до простору Культури в соціумі (О. Toffler) [1, с. 282]; культури реалізується завдяки своїм складовим – «культурним стандартам: нормам, оцінкам, переконанням

тощо, які поділяються носіями цієї культури і слугують орієнтирами їх поведінки в різних ситуаціях. Долучаючись до простору культури, індивід соціалізується, а також зростає професійно. Відповідно, долучаючись до цінностей іншої культури, головним чином через мову, особистість набуває навичок орієнтації в інокультурному просторі для вирішення різних завдань – освітніх, кар'єрних, бізнесових та інших» (Л. Муц) [3, с. 220]. На нашу думку, суттєвим є і звернення до Віртуальних умов комунікації (як конвенціональної у просторі сучасної інформаційно-комунікативної субкультури), на основі наступних уявлень: Інтернет як Віртуальна комунікація впливає на всю систему міжособистісного спілкування, частково підсилює фактор анонімності спілкування; комунікаційні дії, які відбуваються в мережі Інтернет поділяються на частини – наслідування, діалог та управління; «віртуальне спілкування є процесом, що імітує структуру, функції і результати реальних відносин і взаємних дій людини, через його віртуальні образи, воно має свої переваги над реальним спілкуванням, втрачає своє значення цілий ряд бар'єрів спілкування, в інтернет-співтоваристві людина – образ дорівнює тексту; специфічні норми спілкування. Так як існує певна соціальна ієрархія, в основі якої лежить можливість впливу на хід комунікації, то у віртуальному спілкуванні важливим є управління комунікацією, як форми впливу на маси» (Г. Остапенко) [7, с. 113–117]. В цілому, стає очевидно, що для простору комунікації сьогодення суттєвими є певна відмінність-різниця між «фізичною» та віртуальною присутністю, а потому проявляється проблема використання принципів комунікації, і питання як надати їй можливість інформувати користувачів таким чином, щоб спрямовувати діалог на взаємопорозуміння. Із синтезу виокремлених положень, конвенціональними по засадам, слідує, що як у просторі Традиційних умов комунікації, так і в Інтернет-Віртуальній комунікації як просторів «Конвенціональних субкультур», «інформація» є Текстом для міжособистісної та віртуальної комунікації, а Текст, як ціленаправленне повідомлення, як результат комунікативного ігрового процесу, є певним зрушенням до діалогу, що проявляється в «створенні» договорів для кожного із привидів та для кожної конкретної ситуації» (І. Зарицька). [8, с. 235].

Достатньо характерно, що на сьогодні особливо проявляється, що в основному соціально-інформаційний простір обумовлюється специфічними конвенціональними Правилами (концептами) комунікативної поведінки умовами «Семіотичного договору», а наявні положення включають і певний рівень уявлення про нову діяльнісну форму протікання особистісно-віртуальної комунікації у просторі двох субкультур, а саме: стосовно Традиційних засад комунікації (умовами семіотичного рівня Договору є те, що він створюється із елементів, для визначення яких не можливо «спертися на принцип конвенційності, оскільки розраховували на конвенції у перетворенні немовних цілей у мовні акти з буквальним значенням», а це є «немовні наміри, присутні у фразах, що висловлюються, тобто їх приховані цілі». Потому, «конвенція, з одного боку, що пов'язує намір використовувати слова з певним буквальним значенням, з другого боку, фактичне буквальне значення цих слів, неспроможна пояснити поняття буквального значення, оскільки вона залежатиме від цього значення» (D. Davidson) [9, с. 13–17]. дана ситуація походить від уявлення, що «це поняття можна співвіднести з тим, що називається перлокуційними актами – *perlocutionary acts*», і, «починаючи з самих елементарних прикладів повсякденного мовлення Дж. Остін детально розглядає твердження, які, на перший погляд є досить зрозумілими, але насправді утримують зовсім інше значення». Привернути увагу можливо до того, що «для висловлювань які пов'язані із виконаннями (*perform*) та дією (*action*) тверджень він виводить поняття перформативних речень, такі висловлювання є здійсненням дії», і, при цьому, відзначає, що «деякі перформативи є договірними або оперативними, тобто такі які «забезпечують

здійснення угоди», а не просто описують «обставини за яких ця угода здійснюється» (J. Austin) [10, с. 22–54]. На наш погляд, але вже є команда до дії або можливої дії. Однак, якщо в традиційному вимірі-«саме промовлення слів ще не значить реальне здійснення акту», то для віртуальної реальності – це вже комунікативна дія; стосовно Віртуальних засад комунікації (умовами семіотичного рівня Договору є те, що даний простір Віртуально обумовлений Договорами соціокультурно-віртуальних, конвенціональних по суті, взаємодій саме Знакової природи особистісно-віртуальної комунікації, створюється із елементів, для визначення яких, із задіянням принципів семіотичних аспектів постмодернізму та постпостмодернізму із положеннями про символізацію і тотальну семіотизацію сучасного соціального простору слідує, що соціальний простір є «інформаційно-штучним» утворенням субкультурним простором – інформаційною системою). В цілому, із даних положень слідує, що в основі концептуальних засад комунікації узагальнено-суттєвою є позиція, що саме ситуація діалогу-спілкування є багатокомпонентним процесом, який формується і регулюється лінгвістичними засобами та певними контекстуальними засобами і конвенційними, конвенціональними установками, що задіяні в суспільстві і доступні для усіх, а ці установки мають кількісні та якісні показники, а звідси їх можливо виявляти на основі до того, що комунікація відбулася. На засадах основного поняття в дослідженні, «Конвенціональні субкультури», в контексті завершення соціальної дії – по її результату, увага привертається до ступеня проявлення умови як проявлення семіотичного рівня Договору.

На засадах концепції дослідження, семіотичний рівень Договору (у просторі традиційного та сучасного розуміння) поєднує поняття «Конвенціональні субкультури» як простори комунікації Традиційних та Віртуальних засад у ступені: «вимірності» міжособистісної та віртуальної комунікації, що пов'язано із тим, що це: соціальний простір, у якому задіяний та досягається комунікативний результат; соціально-інформаційний простір віртуально обумовлений (В Інтернет – співтоваристві людина – образ дорівнює Тексту, конвенціональному по сутності); соціальний простір, де виявляється «Термінологічна конвенція» (для кожного простору субкультури є певне уявлення про комунікацію, так як є те загальне, що утворює його основу – Конвенціональність). На наш погляд, на сьогодні соціально-інформаційний простір (прообраз Інформаційного суспільства) «образно-віртуально», перш за усе, утворюють певні Договори комунікативної поведінки у контексті «співучасті» усіх учасників, і які одночасно співсумісні для міжособистісної та віртуальної комунікації, що обумовлює не тільки протікання процесу досягнення «комунікаційних принципів взаємовідношення», так і отримання конкретного конвенціонального результату. На засадах того, що «стиль спілкування диктує набір певних правил мережного спілкування», усе це приводить до вироблення нових форм і стилів взаємодії та виникнення своєрідного Інтернет-етикету (І. Козинець) [4, с. 71–75], а «створення комунікативного образу в мережі Інтернет» передбачає використання соціальних технологій, що пов'язані з іміджем людини та її ролями в реальному житті» (В.Корабльова) [5, с. 114–120]. В цілому, можливо виокремити головні уявлення: в ХХІ столітті «Інформація» (як «Текст-інформація» на усіх рівнях її запису, проявлення та передачі) в усе більшій мірі є тим соціокультурним чинником, що стає суттєвою основою для утворення «знаково-символічно-інформаційного» концепту на кожному із рівнів комунікації – міжособистісної та віртуальної (особливої форми для кожного). «Соціальний Договір» (певна інформаційна модель теоретичного та практичного рівня для конвенціонального відтворення згоди та дії), а Інформація-текст (а фактично знак-концепт, що має соціокультурний – комунікаційний вимір) «визначає та установлює»: взаємоприйняті та взаємообумовлені принципи міжособистісного та віртуального спілкування – їх сутність та зміст. При цьому, якщо віртуальна комунікація

доповнюється формами та ознаками реального спілкування, то в реальну комунікацію вносяться елементи віртуальної; може слугувати концептуальною Моделлю, сприяти створенню стійкого концепту-форми; на даних ідейних засадах має в основі конвенціональні чинники (так як для соціальної інтеграції характерно зміщення центру уваги з консенсусу та солідарності, що відносяться безпосередньо до спільноти-до конвенціональної взаємодії конкретних соціальних суб'єктів).

На основі концептуального виміру Конвенціонального договору (по структурі створення – Діалог, по результату – Семіотичний Текст), можливо виокремити: соціально-інформаційний простір, у якому задіяний та досягається обумовлений договір (людина–образ дорівнює конвенціональному Тексту); соціальний простір, де проявляється «Термінологічна конвенція» (є певне уявлення про принципи комунікації, що утворює має за основу – Конвенціональність); соціальну конвенцію для формування поняття про принципи утворення Конвенціонального по своїй сутності договору. При цьому, «соціальну конвенцію можна розглядати як особливого роду договір, що призводить до згоди в процесі соціальної взаємодії з використанням норм, цінностей, ритуалів, традицій, символів тощо як визначальних для їх учасників. Більш того, в кожній конкретній ситуації суб'єкти соціальної взаємодії мають встановлювати конвенцію, яка уточнює або доповнює конвенціональні засоби, ритуали, традиції, символи, що склалися. Відтак, уточнення значення понять, діалог, стають обов'язковим процесом, що супроводжують соціальну конвенцію» (М. Попов, Е. Мустафаєва) [11, с. 15]; сама ж по собі соціальна конвенція є способом взаємодії соціальних суб'єктів з метою досягнення згоди. Соціальна конвенція – це також й особлива технологія взаємодії, яка має зміст, сценарій, час використання тощо, що і «передбачає перехід від інтуїтивного рівня бажань до їх практичної реалізації, що проявляється в «створенні» договорів по кожному (для кожного із привидів та для кожної конкретної ситуації)» (І.Зарицька) [8, с. 234].

На концептуальних засадах нашого дослідження з необхідністю є звернення до традиційних ключових понять та похідних їх змістовних характеристик: «Субкультура» (термін, який вперше використав у 1945 р. соціолог А. Лі, «в широкому значенні» є первинним (А. Lee) [12, с. 125], а в 1947 р. М. Гордон порушує питання про межі цього поняття і пропонує використовувати термін для визначення сукупності факторів, що впливають на становлення та життя людини: субкультура – це «підрозділ національної культури, що породжується поєднанням окремих соціальних умов, які в сукупності утворюють функціональну єдність, що має цілісний вплив на індивіда» (М. Gordon). [13, с. 40]. На сьогоднішній день простір вживання терміну «субкультура» є широким і потому деформується її смислове поле, але необхідно виокремити існування двох варіантів тлумачення терміна як у широкому та вузькому значенні. Субкультура – сукупність установок поведінки, цінностей, культурних виразів і способу життя конкретної групи людей, яка існує як єдина функціональна освіта в рамках суспільства. Більшість соціокультурних груп є своя музика, стиль одягу, мова та інші характерні черти); Міжособистісна субкультура (Міжособистісні стосунки – це сукупність об'єктивних зв'язків та взаємодій між особами, які належать до певної групи, це взаємини людей, що формуються в процесі безпосередньої взаємодії в групі, мають неформальний характер і містять емоційно забарвлену та обопільне значущу оцінку партнерів по спілкуванню. Характерною ознакою міжособистісних стосунків є їх емоційне забарвлення. Особливості Міжособистісних стосунків як комунікації виявляють простір утворення певної субкультури для якої характерно: привабливість і взаємовплив; механізми взаємовпливу в міжособистісних стосунках. На основі імітації формуються регулятори взаємовпливу – навіювання, конформність, переконання. Вони

регулюють норми міжособистісного спілкування. Норми, у свою чергу, визначають характер міжособистісних стосунків; типи міжособистісних стосунків (оцінка міжособистісних стосунків передбачає проведення їхньої класифікації; головним критерієм розрізнення міжособистісних стосунків є рівень включення особистості в стосунки. В цілому можливо виокремити, що суспільні відносини або стимулюють, або руйнують міжособистісні стосунки, а суспільство прагне привести міжособистісні стосунки у відповідність до суспільних відносин.

У Віртуальній субкультурі виокремлюють, що існують особливості самопрезентації людини та її комунікації в комп'ютерних мережах, в наявності специфічні стилі, які застосовуються під час спілкування у віртуальному середовищі та засоби вираження емоційних реакцій, виявляється появлення своєрідної культури спілкування (І. Козинець) [4, с. 71–75]. Суттем є те, що у віртуальному світі особистість «одягає маску», яка полегшує процес комунікації, знімає психологічні бар'єри, вивільняє творче «я». Унікальні можливості для самовираження дають такі інтерактивні форми спілкування в Інтернеті, як всілякі чати, форуми, різновиди електронної пошти, телеконференції і т.д. В комунікаційному середовищі Інтернету сильною стороною спілкування є вербальні засоби комунікації, а слабкою – невербальні або візуальні засоби. До вербальних засобів комунікації відносяться письмове та усне мовлення, слухання і читання. Усне і письмове мовлення беруть участь у виробництві тексту (процес передачі інформації), а слухання і читання – в сприйнятті тексту, закладеної в ньому інформації. Візуальна (невербальна) комунікація – передача інформації за допомогою невербальних засобів спілкування (жестів, міміки, рухів тіла, кольору, просторового середовища і т.д.). Візуальний образ задається часом і пануючими в цей період тенденціями (Г. Остапенко) [7, с. 113–117]. В цілому, в контексті віртуальної культури, а фактично–субкультури, можливо звернути увагу, що засоби віртуальної комунікації відрізняються від звичайних, хоча і копіюються з реального світу спілкування. Так, наприклад, «Фуррі» як субкультура, має свої власні традиції та обряди, такі як фуррі-конвенції, на яких збираються представники цієї громади для спілкування, обміну досвідом та участі у різних заходах. Основними цінностями цієї громади є толерантність, креативність та підтримка один одного у їхніх захопленнях та інтересах. Хоча дана субкультура часто викликає подив і критику з боку суспільства, вона залишається популярною і живою, залучаючи людей різного віку та культур.

На основі уявлення про міжособистісну та віртуальну комунікації як «Конвенціональні субкультури», а практично окремі культури (L. Orlando Taylor) [14, с. 117], можливо звернутися до ідеї про взаємозв'язок культури і комунікації. Із теорії Е.Холла про високо і низько контекстуалізовані культури слідує думка, що основна відмінність між цими культурами полягає в тому, що представникам першої при комунікації не потрібно давати багато фонові інформації, оскільки співрозмовник вже обізнаний з предметом розмови, тобто «контекстуалізований». У низько-контекстуалізованій комунікації все відбувається навпаки і для успішного спілкування потрібно ознайомити співрозмовника з темою розмови. На основі ідеї про взаємозв'язок культури і комунікації, ним обґрунтовується необхідність навчання культури. Він стверджував, що «люди повинні навчатись переходити за межі культури і адаптувати її до епохи та до свого власного біологічного організму», тобто людині необхідний досвід інших культур так само, як кожна культура «для того, щоб вижити, потребує взаємодії з іншими культурами» (E. Hall) [15, с. 36].

На концептуальних засадах нашого дослідження з необхідністю є звернення до сучасного рівня понять та похідних із їх суттєвих характеристик: Так, «Субкультура», в нашому розумінні, є певним над-під-текстовим простором в загальній культурі і не

більше, без певного традиційного розрізнення, що, в свою чергу, призводить до уявлення про існування подібного, але по формі різного інформаційного поля проявлення результатів культуротворчості, яка має свої основні професійні виміри та закономірності, і, фактично, певного конвенціонального рівня. На наш погляд, для уявлення про простір та зміст принципів комунікації Субкультур та про їх існуючий «взаємоперетин та синтез», необхідним є урозуміння беззаперечного положення, що міжособистісна та віртуальна комунікація Субкультур створює особливий інформаційний простір як конвенціональний «Цифровий Текст» (цифра як знак, де інформаційний знак-як візуальний Логотип), який стає суттєвою характеристикою міжособистісної та віртуальної комунікації, відтворюючи ступінь поняття та змісту, одночасно і «Форми» (в розумінні Аристотеля) як суттєвого вираження змісту.

З даного подання можливо виокремити структурну специфіку комунікації для кожної із Субкультур: Міжособистісна комунікація (беззаперечно, що уже в самих принципах комунікації-як способу та форми зацікавленого взаємовідношення кожної із сторін-для досягнення конкретної згоди-Договору, а не тільки загального тактичного спілкування без стратегічної проєкції, існують певні мовно-лінгвістичні конвенції. Зосереджуючись на даному твердженні, увагу привертаємо до того, що для того, «щоб поняття твердження могло бути конвенційною зв'язкою між метою і істинністю, повинні бути дотримані дві умови: по-перше, твердження повинні підпадати під дію принципу конвенційності і, по-друге, довго існувати спільна згода щодо характеру зв'язку між твердженнями і тим, що вважається істинним, але ні та, ні інша умова насправді не витримується» (D. Davidson) [9, с. 13–17]. Постановка даної умови є фактичним ствердженням проблематики утвердження комунікаційного простору взаємообумовленості як діалогу на двох вимірах, де достатньо очевидно, що, «якщо ми взагалі можемо застосовувати до того, хто говорить, загальний метод інтерпретації – тобто якщо можливо хоча б початкове розуміння того, хто говорить на підставі подібності його і нашої мови, – це може відбуватися тільки завдяки тому, що ми можемо підходити до його структуроутворювальних механізмів. як до своїх власних. Це дозволяє фіксувати логічну форму його пропозицій та визначати частини мови». В просторі саме Міжособистісної комунікації «не можна з упевненістю стверджувати наявність переконань, бажань, намірів у істот, позбавлених можливості користуватися мовою. Як переконання, бажання, наміри – це умови існування мови, і мова є умовою їхнього існування. Однак можливість приписання тій чи іншій суті переконань та бажань є умовою для того, щоб мати з нею спільні конвенції» (D. Davidson) [9, с. 13–17]; Віртуальна комунікація (принципи, де форми взаємопов'язані із тим образом простору комунікації, який історично йшов у відповідності до певному як нового образу часу – для взаємовідношення та також для досягнення конкретної згоди-Договору по результату. Одночасно виникає новий необхідний рівень конвенціональності, «оскільки пунктуальність і планування встановлюють більше обмеж дедаїни узгоджені, дедалі більше кордонів з'являється для встановлення обмежень в космосі. Навіть лінеаризація часу мала свій просторовий аналог», а стосовно комуніканту можливо виокремити, що «основний образ світу він отримав із ЗМІ. Він працював у великій корпорації чи державній установі, належав до профспілок, церков та інших організацій, кожній з яких він розподілив а частина свого розділеного «я». Він дедалі менше ототожнювався зі своїм селом або місто, ніж з його нацією. Він бачив себе в опозиції до природи, щодня використовуючи її у своїй роботі» (O. Toffler) [1, с. 135];

На основі проведеного дослідження поставленої проблеми, можливо стверджувати, що міжособистісна та віртуальна Субкультури створюють Сучасний простір комунікації саме «Конвенціональних субкультур», що проявляється в їх сутності, певної умовності та

спроєктованих договірних начал, що обумовлюється положеннями: про мову та її проєкції створення розуміння та порозуміння, про поняття утвердження, яке могло бути конвенційною зв'язкою між метою і істинністю (D. Davidson) [9, с. 13–17]. Таким чином, в результаті дослідження проблеми пропонується положення: проблематику міжособистісної та віртуальної комунікації в сучасному просторі як «Конвенціональних субкультур» можливо розглядати в контекстах: соціального Договору із Семіотичним суспільним простором комунікації; як здійснення Між-субкультурної комунікативної дії (комунікації як спілкування субкультур), а фактично – це утворення продуктивного саме конвенціонального Діалогу, що і відбувається на різних соціальних рівнях.

Висновки. На основі методологічної концепції як концептуального сходження даного дослідження, стало можливим виокремити та виявити: існує необхідність звернення уваги до ще нової проблематики і для ХХІ століття, синтетичної (як синтез) комунікації у просторі різних субкультур – міжособистісної та віртуальної комунікації; сутність поняття «Конвенціональні субкультури» є похідним розумінням на сучасне уявлення про чинники комунікації у світових інформаційно-віртуальних реаліях – «Інформаційному суспільстві»; на сьогодні є різні уявлення, відношення та підходи до соціально-комунікаційних технологій, а міжособистісне та віртуальне спілкування може слугувати проєктивною моделлю для реального пошуку компромісу і навпаки як до наступного кроку; на основі синтетичної моделі як концептуальної моделі-методу, виявляється соціальний простір міжособистісної та віртуальної комунікації, який обумовлений (В Інтернет–співтоваристві кожна «Людина–образ» дорівнює Тексту, конвенціональному по своїй сутності); Соціальний простір, де виявляється «Термінологічна конвенція» (для кожного є певне уявлення про досягнення умов згоди-Договору, так як є те загальне, що утворює його основу – Конвенціональність).

Перспективи подальших розвідок. В контексті продовження нашого концептуального узагальнення «майбутніх» соціально-комунікаційних технологій, де фактично усе, до певної міри, впорядковується й регулюється за допомогою цифро – знакових систем, а взаємовідношення відбуваються шляхом виконання певних Логотипів – Знакових процедур, є необхідність дослідження семіотично-семантичного простору в аспекті уваги до окремих соціальних принципів комунікації у системі «інформаційно-віртуальних результатів» для покращання комунікаційних функцій «соціального договору».

Список використаної літератури

1. Toffler Alvin The Third Wave. New York: William Morrow & Co, Inc., 1980. 554 p. Pp. 275–335.
2. Naisbit John. Megatrends: Ten New Directions Transforming Our Lives. New York: Warner Books, 1982. 380 p.
3. Муц Л. Ф. Семіотичні аспекти міжкультурної комунікації // Гуманітарний вісник ЗДА. Філософія. 2015. № 63. С. 218–222.
4. Козинець І. І. Особливості віртуального спілкування. Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2016. № 2 (12). С. 71–75.
5. Корабльова В. М. Віртуальна реальність як простір симулякрів у поліонтологічному світі постсучасності. *Практична філософія*. 2008. № 1. С. 114–120.
6. Островська Н.В. Теоретичні підходи до визначення понять «соціальні технології» і «соціокомунікаційні технології» // *Світ соціальних комунікацій*: наук. журн. [гол. ред. О. М. Холод]. Т. 10. Київ: КиМУ, ДонНУ, КПУ, 2013. 174 с.

7. Остапенко Г.І. Особливості віртуального спілкування молоді в комунікаційному середовищі мережі Інтернет // *Світ соціальних комунікацій: наук. журн.* [гол. ред. О. М. Холод]. Т. 10. Київ: КиМУ, ДонНУ, КПУ, 2013. 174 с. С. 113–117.
8. Заричька І. П. Теоретична модель конвенціональної комунікативної стратегії реалізації функцій державного управління. *Наукові розвідки з державного та муніципального управління*. 2014. Вип. 2. С. 231–241.
9. Davidson D. Communication and convention *Synthese* #59, 1984. Pp. 13–17.
10. Austin, J.L. Performative-Constatative: Philosophy and ordinary language, ed. by Ch.E. Caton, Univ. of Illinois Press, 1963. Pp. 22–54.
11. Попов М. П., Муштафєєва Е. Т. Конвенціональність як принцип формування єдиного соціально-управлінського простору поліетнічних територіальних громад. *Державне будівництво*. 2020. № 1. С. 1–17.
12. Lee A. Levels of Culture as Levels of Social Generalization. *American Sociological Review*. 1945. N 10. Pp. 125–134.
13. Gordon M. The Concept of the Sub-culture and Its Application // *Social Forces*. 1947. 26 October. P. 40.
14. Orlando L. Taylor Cross-Cultural Communication: An Essential Dimension of Effective Education. Revised and reprinted. 1990.
15. Hall Edward. *Beyond Culture*. N.Y.: Anchor Books/Doubleday, 1976.

SOCIO-INFORMATION SPACE OF “NEO-COMMUNICATION” TODAY: COMMUNICATION OF “CONVENTIONAL SUBCULTURES”

Viktor Vornikov

*State University of Intellectual Technologies and Communication,
Department of Social sciences and Humanities
Kovalska str., 1, 65023, Odesa, Ukraine*

The article stipulates that the understanding of a new level of conventional principles has not been reproduced, and therefore there is a need to create a concept-transition to the semantic content of “conventional subcultures” with a combination of the semiotic level of ideas and certain facets of manifestation-dimensionality in the socio-cultural space based on a synthetic model. In the context of the permanent manifestation of “Conventional subcultures” in interpersonal and virtual relationships as an affirmation of the space of socio-virtual “neo-communication”, there is a need for research with a combination of semiotic level ideas about Symbolic nature and certain manifestations of communication, new conventional principles of activity. The study confirmed the position that based on the assertion of the space of socio-virtual “neo-communication” with the main structural unit – “Information-Sign”, the communicativeness of such an action is reproduced in communicative behavior. It is emphasized that on the basis of the synthetic model as a conceptual model-method, a practical social space of interpersonal and virtual communication is revealed. The conceptual idea is presented that there is a need to extend the study of the principles of modern intercultural communication in the space of different cultures, and the essence of the concept of “Conventional subcultures” is a derivative understanding of the modern idea of the factors of communication in the world’s informational and virtual realities – the “Information Society” and a conceptual position is proposed, that although there are different approaches to social and communication technologies, but the combination of interpersonal and virtual communication can serve as a projective model for finding a compromise and for the next step – for the formation of convention.

Key words: subculture, information, communication, interpersonal and virtual communication, “neo-communications”, sign, conventionality.